

"יום אחד הוסיף משה מדעתו"

משה רבינו סיבב שתינתן התורה לישראל בשבת כדי שיקבלו ד' חלקי התורה פשוט רמז דרש סוד

העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, (תהלים ח-ה) מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, (שם ב) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים. אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה, אמר לפניו רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה...

אמר לפניו, רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (שמות כ-ב), אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אמר להן למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם... שוב מה כתיב בה (שם יב) כבד את אביך ואת אמך, אב ואם יש לכם. שוב מה כתיב בה (שם יג) לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. מיד הודו לו להקב"ה, שנאמר (תהלים ח-ה) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ, ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב".

וביאר המהרש"א בחידושי אגדות (שבת פח:) טענת המלאכים, כי טעו לחשוב שאין הקב"ה רוצה לתת לישראל רק תורת הנגלה, כי בשר ודם קרוץ מחומר אינו מסוגל להשיג תורת הנסתר, לכן באו בטענה כי מאחר שאין ישראל מקבלים תורת הנסתר כי אם תורת הנגלה, ראוי יותר לתת למלאכים תורת הנסתר, אף שאינם יכולים לקבל את התורה בנגלה. וזהו שאמרו להקב"ה: "תנה הודך", ההוד של התורה תורת הנסתר, "על השמים", למלאכי השרת שהם מוכנים ומסוגלים לכך.

"אמר לו הקב"ה למשה, החזיר להן תשובה, אמר לפניו רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם". פירוש, שיבואו בטענה כי רק הם ראויים לעסוק בתורת הנסתר, כי הבל פיהם הוא קדוש וטהור ואין בו שום פגם. אמר לו הקב"ה: "אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה". ומפרש המהרש"א הכוונה בזה:

באופן כזה: "היום" שתתקיים אצלם בעולם הזה, "ומחר", שתתקיים לנצח גם לעתיד לבוא שהוא בבחינת "מחר", ודבר זה אפשר רק על ידי שיקבלו את התורה בשבת. אלו תוכן דבריו הקדושים.

ויש לבאר כוונתו בדרך הפשט, למה על ידי שיקבלו ישראל את התורה בשבת ישמרו ויקיימו אותה לעולמי עד, על פי הידוע כי יום השבת הוא מעין עולם הבא שהוא יום שכולו שבת, כמאמר הגמרא (ברכות נז:): "שבת אחד מששים לעולם הבא". לכן על ידי שיקבלו את התורה בשבת שהיא מעין עולם הבא, זכו לקבל את התורה לעולמי ועולמי גם לעתיד לבוא ביום שכולו שבת.

אולם עדיין צריך ביאור, מאחר שהקב"ה הסכים עם משה רבינו שהוסיף יום אחד מדעתו, מדוע לא אמר לכתחילה בפירוש למשה שיקדש את ישראל שלשה ימים: "כי ביום הרביעי [שהיה בשבת] ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני", אלא אמר לו בדרך רמז: "וקידשתם היום ומחר". זאת ועוד שאמר לו: "והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני", משמע שרצה הקב"ה להתגלות ביום השלישי שהוא בשישי בשבת ולא ביום הרביעי שהיה בשבת.

המלאכים השתוקקו לקבל תורת הנסתר

פתח דברינו יאיר לבאר ענין זה על פי מה ששינו בגמרא (שבת פח:), בענין המאבק הגדול שהיה בין המלאכים למשה רבינו כשעלה למרום לקבל את התורה לישראל:

"אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו חמוזה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא

לקראת חג השבועות הבא עלינו לטובה, דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שגילו לנו חכמינו ז"ל (שבת פז), כי בשעת מתן תורה: "יום אחד הוסיף משה מדעתו", והסכים הקב"ה עמו. ומפרש בגמרא כי ביום רביעי בשבת אמר הקב"ה למשה (שמות יט-י): "לך אל העם וקידשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני".

נמצא לפי זה שהיו צריכים להתקדש ברביעי בשבת ובחמישי בשבת, כדי שיקבלו את התורה ביום השלישי דהיינו בשישי בשבת, אולם למעשה לא ניתנה תורה רק ביום השבת, והטעם לכך: "יום אחד הוסיף משה מדעתו". והסכים הקב"ה עמו שהרי לא ירד הקב"ה על הר סיני רק בשבת. ותמהו המפרשים מה ראה משה רבינו על ככה להוסיף יום אחד מדעתו, ולעכב בכך נתינת התורה לישראל ביום אחד.

משה רבינו הוסיף יום אחד כדי שיחול בשבת

מצינו ביאור על כך ב"עבודת ישראל" להמגיד הקדוש מקדו'ניץ זי"ע (פרשת יתרו): "כי משה רבינו ע"ה היה רוצה שנקבל התורה ביום שבת קודש, כי יום קדוש הוא ומרומם ונשא, וכוונתו היתה כיון שיקבלו ישראל את התורה בקדושה הנפלאה זאת, ישמרו ויקיימו אותה לעולם ולעולמי עולמים". והוסיף על כך נקודה יקרה, כי משה רבינו השיג שהקב"ה רוצה שיוסיף יום אחד כדי שמתן תורה יחול בשבת, ממנה שאמר לו: "וקידשתם היום ומחר".

והבין מזה שהקב"ה רמז לו בכך, על מה שדרשו בגמרא (עירובין כב). מה שכתוב (דברים ז-א): "אשר אנכי מצוך היום לעשותם - היום לעשותם ומחר לקבל שכרם". הנה כי כן זהו שאמר לו הקב"ה: "וקידשתם היום ומחר", שיקבלו את התורה

עבודת ישראל: משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו כדי שמתן תורה יהיה בשבת ותתקיים לעולמי עד

הקב"ה נתן תורת הנסתר למשה רבינו וזרעו והוא נהג טובת עין ומסרה לכל ישראל

הקב"ה רצה לתת התורה ביום השלישי לעיני כל ישראל כנגד פשט רמז דרש המיועדים לכל אחד מישראל

משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו שתינתן ביום הרביעי כדי שיזכו ישראל בכל ד' חלקי התורה פשט רמז דרש סוד

הקב"ה למד התורה לעצמו ד' פעמים

הנה מה טוב ומה נעים לצרף מה שמצינו ביאור נשגב זה של המהרש"א ב"אהל יעקב" להמגיד מדובנא זי"ע (פרשת יתרו), על פי מה שדרשו במדרש (שמ"ר מ-א) מקרא שכתוב (איוב כח-ז): "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ויאמר לאדם" וגו'.

"אמרו רבני צריך האדם להיות נוטל משל, לומר [לעצמו] פרקו או אגדתו או מדרשו, בשעה שהוא מבקש לאמרם בצבור, ולא יאמר הואיל שאני יודע יפה, כשאנס לדרוש אני אומר. אמר רבי אחא, מן האלקים אתה למד, כשביקש לומר תורה לישראל אמרה ד' פעמים בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל, שנאמר אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ואחר כך ויאמר לאדם, וכן (שמות כ-א) וידבר אלקים את כל הדברים האלה, ואחר כך לאמר לישראל".

ובהשקפה הראשונה תמוה מאד, כי הן אמת שאצל בשר ודם שהשכחה מצויה אצלו, שייך לומר שהוא צריך לחזור על דברי תורה בינו לבין עצמו לפני שהוא דורשה ברבים, אבל איך יתכן לומר על הקב"ה כביכול שהוא כל יכול, שהיה צריך לחזור על התורה ארבע פעמים בינו לבין עצמו טרם שאמרה לישראל. ומבאר המגיד מדובנא הענין בזה:

"כי כבר נודע כי התורה כלולה מארבע פנים, והם פשט, רמז, דרוש, סוד. והנה אצל הקב"ה היתה רק בסוד וברוחניות אש שחורה על גבי אש לבנה, אמנם ברצונו יתברך לתת לבני אדם בעלי הגשמיים, היה מהצורך שתתלבש כביכול בענין גם בכדי שיהיה בכח האדם לקבלה, על כן העתיקה יתברך מאופן לאופן עד שעלה ממנה חלק הפשוט.

וזהו שרמזו ז"ל במדרש הנ"ל, כשביקש לומר תורה לישראל, אמרה ארבע פעמים בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל, שנאמר אז ראה

"רצונו לומר גם שהאדם מוטבע בחומר הגוף כי הוא בשר ודם, מכל מקום מצד שהוא אחוז בכסא כבודי, שנשמות הצדיקים צרוורות בצרור החיים תחת כסא הכבוד, מוכן הוא לקבל דברים הרוחניים ומושכלים גם דברים נסתרים... ומעתה בא משה בטענה, מאחר שדרך הנסתר של התורה ראוי גם כן לבן אדם, ראוי ליתן לו התורה יותר מליתנה על השמים, [שהרי האדם מקבל את התורה גם] מצד הנגלה... מיד הודו המלאכי השרת שראוי ליתן התורה לישראל, יותר מליתן הוד וסוד התורה בשמים, משום הנגלה דאינו שייך בשמים".

"כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה"

ויש להרחיב בביאור דברי המהרש"א, על פי מה שכתב הרמב"ן (הקדמה לספר בראשית) כי לפני שנתן הקב"ה את התורה לישראל למטה בארץ, היתה התורה כתובה לפני הקב"ה בצירופי שמותיו הקדושים, אלא שאחר כך נתן הקב"ה לישראל את התורה שבכתב בצירופי תיבות כפי שהן לפנינו, ומסר למשה רבינו בעל פה את צירופי השמות כפי שהיו למעלה בשמים, הנה הדברים בלשון קדשו:

"עוד יש בידינו קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחר, כאילו תחשוב על דרך משל, כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות, כגון בראש יתברא אלקים, וכל התורה כן מלבד צירופיהם וגימטריאותיהם של שמות..."

ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין הזה שהזכרנו היה, שהיתה הכתיבה רצופה בלי הפסק תיבות, והיה אפשר קריאתה שתקרא על דרך השמות, ותקרא [גם כן] על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה, ונתנה למשה רבינו על דרך חילוק קריאת המצוה, ונמסר לו על פה קריאתה בשמות".

הנה כי כן זהו שביאר המהרש"א, כי המלאכים חשבו שאין הקב"ה רוצה לתת לישראל רק תורת הנגלה, בצירופי התיבות כפי שהן לפנינו, לכן אמרו: "תנה הודך על השמים", שתתן ההוד של התורה בצירופי שמותיו של הקב"ה למלאכי מרום הראויים לכך. אמר הקב"ה למשה: "אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה", כי מצד שנשמתם של ישראל חצובה מתחת כסא הכבוד, ראויים הם להשיג גם תורת הנסתר, ובאמת מסר הקב"ה למשה בעל פה גם את תורת הנסתר, כדי שימסור אותה בעל פה מדור לדור לכל הצדיקים הראויים לכך.

ויספרה הכינה וגם חקרה, ואחר כך ויאמר לאדם, רצונם בזה על השתלשלות המדרגות ממעלה למטה, מסוד לדרוש ומדרוש לרמז ומרמז לפשט, עד שהיה יכולת ביד בני אדם קצרי יד לקבלה".

לפי זה מבאר המגיד מדובנא מה שהתאוו המלאכים לקבל את התורה, כי כשעלה משה למרום לשמוע מהקב"ה איך להכין את ישראל לקבלת התורה, כמו שכתוב: "ומשה עלה אל האלקים", עדיין היתה התורה בצירופים של מעלה בדרך הסוד, כי רק כשירד ה' על הר סיני לומר לישראל את עשרת הדברות כתוב: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר", שהכוונה בזה כמו שפירשו במדרש הנ"ל, שדיבר הקב"ה את התורה ד' פעמים כדי להלבישה בדרך הפשט.

לכן כששאלו המלאכים את הקב"ה: "מה לילוד אשה בינינו", והשיב להם: "לקבל תורה בא", חשבו המלאכים שהקב"ה רוצה לתת להם את התורה כמו שהיתה בשמים בצירופים של מעלה בדרך הסוד, באו בטענה לפני הקב"ה: "חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו", כי אין ראוי לתת את תורת הסוד לבני אדם שעלולים לחטוא, "תנה הודך" את ההוד של תורת הסוד "על השמים", כי אנחנו יכולים להשיג את תורת הסוד באופן נעלה יותר.

על כך השיב להם משה רבינו: "רבנו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה". כלומר הן אמת שמלאכי מעלה יכולים להשיג טוב יותר את הצירופים שלמעלה, אבל "תורה שאתה נותן לי", באותם הצירופים שאתה נותן לי, שהם צירופים של מצוות מעשיות זה שייך רק אצל בשר ודם, וזהו עיקר כבוד ה' שגם קרוצי חומר בשר ודם יתעלו לעבוד את ה' בכל עניני העולם הזה.

טעמי צינורי התורה, בודאי יראה ותשתוחח נפשו נפש שוקקה לעסוק בה, לפלפל בחכמה שורש נפש בית ישראל, וכמה יודה העוסק לדברי, אשר אין בפלפול הש"ס כל כך תענוג ושמחה עצמיית כמו בפלפול החכמה הפנימית".

הנה כי כן לא נפלאות היא ולא רחוקה לומר, כי מה שמסיק בגמרא: "פלפולא בעלמא" ניתן למשה אלא שנהג בו טובת עין ומסרו לישראל, הכוונה בזה על כח הפלפול בחלק הנסתר שבתורה שנמסר רק למשה. וזהו שפירש הרא"ש: "כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורות האותיות". וכוונתו על תורת הנסתר שרובה ככולה שמות הקדושים הרמוזים בצורת האותיות.

"שלוש שנים" - פשט רמז דרש בלי סוד: "יהיה לכם ערלים"

בדרך המלך נלך לבאר בזה, מה שנהג משה רבינו טובת עין בתורת הנסתר ונתנה לישראל, על פי מה שהביא בספר "בוצינא דנהורא" (פרשת קדושים) דבר פלא בשם הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז ז"עא לפרש רמז הפסוקים (ויקרא יט-כג): "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, וערלתם ערלתו את פריו, שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל, ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה".

וביאר בדברי קדשו על פי הידוע כי בתורה ישנן ארבע דרכים שסימן פרד"ס - פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, כמבואר ב"שער הגלגולים" להאריז"ל (הקדמה טז): "דע כי האדם מחוייב לעסוק בתורה בד' מדרגות שסימן פרד"ס, והם פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, וצריך שיתגלגל עד שישלים אותם".

אומר על כך הרבי ר' ברוך זי"ע חידוש גדול, כי העוסק בתורה רק בג' דרכים - פשט רמז דרש הרי הן בבחינת "ערלים", כי בלי תורת הסוד אי אפשר לעסוק בתורה לשמה. וזהו פירוש הפסוק: "שלש שנים" - "שנים" הוא מלשון שונה הלכות, אם שונים התורה רק בשלש דרכים פשט רמז דרש, כי אז "יהיה לכם ערלים לא יאכל". אולם כאשר זוכים: "ובשנה הרביעית" - לשנות את התורה גם בדרך הרביעית שהיא תורת הסוד, "יהיה כל פריו קודש הלולים לה".

על פי האמור הוא מוסיף לפרש רמז המשנה (כתובות פ"א מ"א): "בתולה נישאת ליום הרביעי". התורה הקדושה מכונה בשם בתולה בבחינת (בראשית כד-טז): "ואיש לא ידעה". כי אומות העולם לא רצו לקבלה. וזהו הרמז: "בתולה" שהיא התורה, "נישאת" מלשון נשיאת ראש, "ליום הרביעי", כשלומדים באופן הרביעי בדרך סוד עכדה"ק.

הרבי ר' ברוך זי"ע: "שלש שנים ערלים", כאשר שונים רק בג' דרכים פשט רמז דרש הרי זה בבחינת "ערלים"

"ובשנה הרביעית", כאשר שונים בדרך הרביעית תורת הנסתר, כי אז: "כל פריו קודש הלולים לה"

בשבת מקדשים על יי"ן בגימטריא סו"ד
כי יום השבת מסוגל להשגת תורת הסוד

יין צריך להיות ממוזג עם ג' חלקי מים לרמז
שחלק הסוד צריך להיות ממוזג עם פשט רמז דרש

שמות הקדושים הרמוזים בצורות האותיות, כפי שמופיע בזוהר הקדוש ובכל כתבי המקובלים ובפרט בכתבי רבינו האריז"ל.

ועתה בא וראה כי דברי הרא"ש בענין צורות האותיות שמסר הקב"ה למשה רבינו, מתאימים להפליא למה שכתב הרמב"ן (הקדמה לספר בראשית) בענין חמישים שערי בינה שיש בתורה:

"וכל הנמסר למשה רבינו בשערי הבינה, הכל נכתב בתורה בפירושו, או שרמוזה בתיבות, או בגימטריאות, או בצורת האותיות הכתובות כהלכתן, או המשתנות בצורה כגון הלפופות והעקומות וזולתן, או בקוצי האותיות ובכתריהם, כמו שאמרו (מנחות כט:): כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות, אמר לו אלו למה, אמר לו עתיד אדם אחד לדרוש בהם תילי תילים של הלכות [ועקיבא בן יוסף שמו], עד [שראה כי התלמידים שאלו את רבי עקיבא], זו מנין לך, אמר להם הלכה למשה מסיני, כי הרמזים האלו לא יתבוננו אלא מפה אל פה עד משה מסיני".

ונראה להביא עוד סימוכין לכך, כי לפול התורה שניתן למשה הוא לפול בתורת הנסתר, ממה שכתב המקובל האלקי רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע בספר "ועשה טוב" (ד"ה חכמת), כי מה שאמרו בגמרא (שבת לא.) שביום הדין שואלים את האדם: "פלפלת בחכמה", הכוונה בזה ששואלים אותו אם פלפל בחכמת הנסתר שהיא עמוקה מני ים, ובלשון קדשו:

"תאמינו לי אחיי אשר יש לנו פלפולים חריפים ובקיאות הרבה מותיב ומפרק בתורת האר"י ז"ל, לפרש דברי הזוהר אשר הוא עמוק עמוק מי ימצאנו... והנה כאשר זיכני השם לכנוס לפנים לפי כוחי, לא בגדולות ונפלאות ממני ח"ו, בלימודי האר"י ז"ל, כמה דבש ומתוק האור לעינים מצאתי בפלפולו בחכמה... להבין ולהשכיל לשמור ולעשות, וכל אשר נפשו נפש ישראלי, לאמיתית פנימיות

הקב"ה נתן למשה פלפול התורה והוא נהג טובת עין ונתנו לישראל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שהוסיף משה יום אחד מדעתו, על פי מה ששינוי בגמרא כי חלק הפלפול של התורה ניתן למשה, והוא נהג בו טובת עין ומסרו לישראל. ותמהו המפרשים, איך אפשר לומר שהקב"ה לא נתן לישראל את כח הפלפול בתורה, הלא אי אפשר לברר שום בירור להלכה בלי כח הפלפול, כמו ששינוי בגמרא (מגילה ו:): "אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן".

ונראה ליישב הכל בחדא מחתא, כי מה שאמרו בגמרא שהקב"ה מסר רק למשה את כח הפלפול בתורה, הכוונה בזה על כח הפלפול בתורת הנסתר, שנתן הקב"ה רק למשה רבינו מפאת קדושתו הגדולה, כפי שהעיד עליו הקב"ה בעצמו (במדבר יב-ז): "בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונות ה' יביט". וכן כתוב עוד (דברים לד-י): "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים".

תמכתי יתדותי בדברי הרא"ש (נדרים סם), שמפרש מסקנת הגמרא כי מה שנתן הקב"ה למשה הוא: "פלפולא בעלמא, הבנה וחריפות, והיינו כתבן שלך, כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורות האותיות". וצריך להבין הלא מהות הפלפול הוא חדירה עמוקה להבנת הסוגיה, השוואה בין סוגיות שונות הסותרות זו את זו, למצוא את החוט הדק המחלק בין הסוגיות, עד שמגיעים בסופו של דבר לבירור ההלכה, אם כן מהו הקשר בין פלפול התורה לצורות האותיות.

לכן נראה לפרש כוונת הרא"ש, שבא ללמד אותנו כי מה שאמרו בגמרא שנתן הקב"ה למשה את כח הפלפול, הכוונה בזה על ההבנה והחריפות בתורת הנסתר, אשר כפי הידוע הכל מבוסס על

ונראה לבאר כוונת הרבי ר' ברוך על פי מה שהביא רבינו חיים וויטאל זצ"ל (בהקדמתו שנדפסה בעץ חיים), מה שדורש בתיקוני זוהר (תיקון ל עג): על העוסקים בתורת הנגלה בלי תורת הנסתר מקרא שכתוב (ישעיה מ-1): "וכל חסדו כציץ השדה". ומפרש בתיקונים הכוונה בזה: "כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין, ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין". כלומר כל תורתם היא שלא לשמה.

מעתה יתבאר היטב מה שנהג משה רבינו טובת עין ומסר לישראל את תורת הנסתר שמסר לו הקב"ה, כי מאחר שבלי תורת הנסתר כל שלושת החלקים פשט רמז דרש הם בבחינת: "שלוש שנים ערלים יהיה לכם". נמצא כי קבלת התורה בשלימות היא רק על ידי קבלת תורת הנסתר, שבזכותה זוכה האדם לעסוק בתורה לשמה.

משה מסר כח הפלפול לישראל כשהוסיף יום אחד מדעתו

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שהוסיף משה רבינו יום אחד מדעתו כדי שתינתן התורה ביום השבת, על פי מה שיש לחקור במה ששנינו בגמרא, כי משה רבינו נהג טובת עין למסור לישראל את כח הפלפול בתורת הנסתר שנתן לו הקב"ה, וצריך ביאור איפה מצינו בכל התורה רמז על כך כי משה רבינו מסר לישראל תורת הנסתר.

ונראה לבאר כי חכמינו ז"ל למדו דבר זה ממה שאמר הקב"ה למשה: "לך אל העם וקידשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". ולפי זה קבע הקב"ה הזמן לקבלת התורה בשישי בשבת שהוא יום שלישי לקדושתם, ואילו משה רבינו הוסיף עוד יום אחד מדעתו, כדי שתינתן התורה בשבת קודש ותתקיים התורה בידם לעולמי עולמים.

והביאור בזה, כי מאחר שהקב"ה נתן לישראל רק ג' חלקים בתורה: פשט רמז דרש, כי תורת הסוד מסר רק למשה רבינו שהיה ראוי לכך, לכן צוה הקב"ה שיקדימו להתקדש לפני מתן תורה שני ימים, ועם היום של מתן תורה הרי שלשה ימים, כנגד שלשה חלקים בתורה: פשט, רמז, דרש. וזהו שאמר הקב"ה: "כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל

העם על הר סיני", שיזכו "כל העם" בשלשה חלקי התורה שהם בבחינת נגלות התורה.

אולם משה רבינו שידע כי בלי תורת הנסתר, הרי היא בבחינת: "שלוש שנים יהיה לכם ערלים", לכן הוסיף יום אחד מדעתו, כדי שיקבלו ישראל את התורה ביום הרביעי שהוא כנגד תורת הנסתר. וזהו שדקדקו חכמינו ז"ל לומר, כי משה רבינו הוסיף: "יום אחד מדעתו" - "מדעתו" דייקא, היינו מתורת הנסתר שמסר לו הקב"ה, והוא נהג טובת עין למסרה לישראל. נמצא לפי זה כי ממה שהוסיף משה יום אחד מדעתו כדי שתינתן התורה ביום הרביעי שהוא ביום השבת, מזה השיגו חכמינו ז"ל שמשה נהג טובת עין ומסר לישראל את תורת הנסתר שמסר לו הקב"ה.

בשבת מקדשים על יי"ן בגימטריא סו"ד כנגד תורת הסוד

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו לברר מקחו של צדיק דברי ה"עבודת ישראל", כי משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו כדי שתינתן התורה ביום השבת, על פי מה שמבואר בדברי רבינו האריז"ל (פרי עץ חיים שער השבת סוף פרק כב) כי בשבת קודש הוא הזמן הראוי לעסוק בתורת הקבלה:

"טוב ללמוד בשבת קבלה כמו שהיו נוהגים הקדמונים, והטעם הוא כי הקבלה בעולם האצילות אשר הוא משפיע בתחתונים ביום השבת, והנה עולם האצילות הוא קודש גמור אשר אין שם קליפה כלל, וזה רמזו בפסוק [שאומרים בקבלת שבת (תהלים כט-ב)] ה'שתחוו ליה' ב'הדרת קודש ראשי תיבות קבל"ה".

ולפי המבואר הרי זה מתאים להפליא למה שנתבאר, כי משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו כדי שיתן הקב"ה את התורה לישראל ביום הרביעי, שהוא כנגד תורת הסוד שהיא החלק הרביעי מד' חלקי התורה שסימנם פרד"ס, ולפי המבואר מטעם זה רצה משה גם כן שתינתן התורה ביום השבת, שהוא זמן המסוגל לעסוק בתורת הנסתר.

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה הטעם שמצוה לקדש על היין בליל שבת קודש, כמו שדרשו בגמרא (פסחים קו.) את הפסוק (שמות

כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו, זוכרהו על היין בכניסתו". על פי מה ששנינו בגמרא (שבת עז.): "אמר רבא, כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא". פירוש, כל יין שאינו מספיק חזק שאפשר למזגו עם שלוש פעמים מדות מים כשיעור היין אינו יין.

יש לומר הרמז בזה, כי היין עצמו בלי מים הוא כנגד חלק הסוד, כמאמרם בגמרא (עירובין סה.): "נכנס יין יצא סוד". ומפרש בגמרא כי יי"ן בגימטריא סו"ד, ואילו ג' חלקי מים שמוסיפים על היין למזגו, הם כנגד ג' חלקי התורה: פשט, רמז, דרש, שנקראים מים, כמאמר הגמרא (ב"ק יז.): "ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיה נה-א) הוי כל צמא לכו למים".

והנה פסק הרמ"א (יו"ד סימן רמו סעיף ד): "ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמילא כריסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני המצוות". הנה כי כן זהו שרמז רבא בגודל חכמתו: "כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא". כלומר יין שהוא רמז לתורת הסוד, אם לא הקדימו למזגו בג' מדות של מים שהן רמז על פשט רמז ודרש, אין זה יין הראוי לשותו, כי אין לעסוק בתורת הסוד טרם שמילא כריסו בתורת הנגלה.

מעתה יש לומר כי מטעם זה מצוה לקדש על היין בכניסת השבת, לרמז כי אמנם כן שבת הוא הזמן המסוגל לעסוק בתורת הנסתר, אבל כל זה הוא רק בתנאי שמילא כריסו בימות החול בש"ס ופוסקים בתורת הנגלה. והרי זה עולה בקנה אחד עם המבואר כי משה רבינו הוסיף יום אחד כדי שתינתן התורה ביום השבת, אולם דוקא ביום הרביעי לקדושתם לרמז בכך, שיכינו עצמם לעסוק בכל ד' חלקי התורה פשט, רמז, דרש, סוד.

מכל האמור נשכיל להבין כי בחג השבועות זמן מתן תורתנו, כשאנו מקבלים על עצמנו את התורה מחדש, אפילו אם עדיין לא הגענו לידי כך לעסוק בתורת הסוד, עם כל זאת דבר בעתו מה טוב לכלול עצמנו עם צדיקי הדור, שזכו לעסוק בכל ד' חלקי התורה, כדי למלא בכך את תשוקתו של משה רבינו שהוסיף יום אחד מדעתו, כדי שיקבלו ישראל גם את תורת הנסתר שחמדו מלאכי עליון, והקב"ה מרוב אהבתו מסרה לישראל.

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com